

بررسی هلدینگ پتروشیمی خلیج فارس

(قسمت اول)

پتروشیمی بعنوان یکی از بخش های اصلی صنعت نفت، از جمله صنایع مهم و مادر کشور است. این صنعت به عنوان یکی از گزینه های مهم صادرات غیر نفتی در جهت شکوفایی اقتصادی کشور، توسعه پایدار، بومی کردن فناوری و گسترش صنایع جانبی، اعم از صنایع پایین دستی و یا صنایع تامین کننده نیازهای فنی، مهندسی و تحقیقاتی در کشور نقش اساسی دارد. خوراک صنایع پتروشیمی عمدتاً از محصولات پالایشی نظیر نفت، گاز طبیعی و اتان استحصالی از آن تامین می شود. طی سی سال اخیر، کشورهای خاورمیانه بالاخص کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس و ایران، صنایع شیمیایی بزرگی احداث نموده اند و امروزه در زمره بزرگترین تولیدکنندگان و صادرکنندگان محصولات اساسی پتروشیمی قرار گرفته اند. ایران با قدمت ۵۰ ساله در صنعت پتروشیمی همراه با عربستان یکی از قطب های صنعت پتروشیمی در منطقه است.

ظرفیت اسمی تولیدات پتروشیمی ایران در پایان سال ۱۳۹۰ برابر با ۵۱ میلیون تن بوده که با اجرای ۸ طرح در منطقه ویژه اقتصادی پتروشیمی در بندر ماهشهر، ۲۷ طرح در منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس و ۳۳ طرح در سایر مناطق کشور با سرمایه گذاری بیش از ۴۹۰ هزار میلیارد ریال در سال ۱۳۹۰ به ۵۴.۵ میلیون تن رسید و تا پایان سال ۱۳۹۵ به ۱۰۰ میلیون تن خواهد رسید.

دسترسی صنعت پتروشیمی ایران به سواحل طولانی در جنوب کشور و نزدیکی منابع هیدروکربوری کشور به این سواحل موجب کاهش هزینه های انتقال خوراک گردیده و از سوی دیگر با بهره مندی از تسهیلات بندری مناطق ویژه اقتصادی برای صادرات، دسترسی به بازارهای در حال رشد را امکان پذیر ساخته است. همچنین نزدیکی به بازار مصرف کنندگان از جمله چین، هند و اروپا، روند تنوع بخشی به محصولات تولیدی و بازار در حال توسعه داخلی سبب می گردد که صنعت پتروشیمی ایران دارای مزیت نسبی باشد.

شرکت صنایع پتروشیمی خلیج فارس (هلدینگ) به عنوان نخستین هلدینگ صنعت پتروشیمی در راستای اجرای اصل ۴۴ قانون اساسی با هدف حفظ تشکیل شرکت ملی صنایع پتروشیمی از طریق انتقال سهام آن شرکت در شرکت های پتروشیمی تشکیل شد. شخصیت حقوقی این شرکت در جلسه مجمع عمومی فوق العاده مورخ ۱۳۸۹/۲/۱۱ به سهامی عام تغییر یافت.

با توجه به تکمیل عملیات انتقال ۱۵ شرکت فرعی به شرکت صنایع پتروشیمی خلیج فارس و لزوم افزایش سرمایه شرکت و مصوبات هیئت واگذاری در این خصوص مقرر شد سهام شرکت ملی صنایع پتروشیمی در ۱۵ شرکت ذکر شده به شرکت صنایع پتروشیمی خلیج فارس تماماً به قیمت دفتری واگذار گردد. بدین ترتیب سرمایه اولیه شرکت که در زمان تشکیل هلدینگ معادل ۶۰.۰۰۰ میلیون ریال بود به مبلغ ۲۴.۷۸۸.۶۱۳ میلیون ریال افزایش یافت.

به طور کلی ضرورت تشکیل شرکت صنایع پتروشیمی خلیج فارس به صورت هلدینگ را می توان در موارد ذیل خلاصه نمود:

- (ایجاد جذابیت در صنعت پتروشیمی برای سرمایه گذاران در بازار سرمایه
- (کمک به رشد صنعت پتروشیمی
- (ایجاد صنعت سرآمد با اعتبار جهانی جهت رقابت در عرصه های بین المللی
- (حداکثر سازی بهره برداری از ظرفیت های موجود
- (ایجاد موازنه مثبت در تراز مالی کل مجموعه برای جذب سرمایه و قابلیت ارائه در بازار

موضوع فعالیت اصلی

مطابق اساسنامه، شرکت با سرمایه گذاری در زمینه تهیه و تولید انواع مواد و محصولات پتروشیمی و شیمیایی و فرآورده های فرعی آنها که از فرآوری نفت، مشتقات نفتی، گازهای طبیعی، هیدرو کربن ها و سایر مواد خام اعم از آلی و معدنی به دست می آیند فعالیت میکند و همچنین خرید و تامین مواد اولیه، تهیه و تولید کلیه ماشین آلات مورد نیاز برای تهیه و تولید محصولات سایر شرکت های سرمایه پذیر و ارائه خدمات فنی، مدیریتی، اجرایی و مالی به سایر شرکت های سرمایه پذیر نیز از جمله دیگر فعالیت های مرتبط با موضوع است .

سهامداران شرکت

ردیف	نام سهامدار	تعداد سهام	درصد مالکیت
۱	شرکت ملی صنایع پتروشیمی	۱۴,۸۷۳,۱۶۳,۳۶۴	۶۰
۲	شرکتهای سرمایه گذاری استانی (سهام عدالت)	۹,۹۱۵,۴۴۵,۵۷۶	۴۰
۳	سایر (سهام وثیقه مدیران)	۵۰,۰۰۰	۰
	جمع	۲۴,۷۸۸,۶۱۳,۹۴۰	۱۰۰

قرارداد واگذاری ۴۱.۷٪ از سهام شرکت به بانک ها بابت رد دیون دولت به نهادهای مالی مزبور به امضا سازمان خصوصی سازی و بانکها رسیده است و ۱٪ دیگر از سهام آن به آستان قدس رضوی در سال ۸۹ به موجب مصوبات هیات واگذاری تخصیص یافته است.

وضعیت مالکیت هلدینگ در شرکتهای زیرمجموعه

از میان ۱۵ شرکت زیر مجموعه هلدینگ، ۷ شرکت در صنعت پتروشیمی فعالیت دارند و ۲ شرکت تامین کننده یوتیلیتی و مابقی ارایه دهنده سرویس های جانبی و بازرگانی هستند. بخش عمده ی عملیات بازار یابی و فروش داخلی و صادراتی محصولات تولیدی گروه توسط شرکت بازرگانی پتروشیمی انجام می شود.

قابل ذکر است که نرخ فروش محصولات داخلی عمدتاً بر اساس قیمت های مورد معامله در بورس کالا تعیین می شود و در مورد فروش های صادراتی، عامل صدور با توجه به به وضعیت جهانی قیمت محصولات تولیدی، نسبت به صادرات کالا اقدام می نماید.

نام شرکت	تعداد کل سهام شرکت	درصد مالکیت هلدینگ خلیج فارس	تعداد سهام تحت تسلک شرکت صنایع پتروشیمی خلیج فارس
شرکت پتروشیمی بندر امام	۱۳۱۰۳۰۰۰۰۰۰	٪۶۹،۲۷	۹۰۷۶۶۵۸۲۴۱
شرکت پتروشیمی پارس	۶۰۰۰۰۰۰۰۰۰	٪۶۰	۳۶۰۰۰۰۰۰۰۰
شرکت پتروشیمی مبین	۳۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰	٪۱۰۰	۳۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰
شرکت پتروشیمی نوری	۳۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰	٪۷۶/۵۵	۲۲۹۶۵۰۰۰۰۰
شرکت پتروشیمی فجر	۲۵۰۰۰۰۰۰۰۰۰	٪۷۰	۱۷۵۰۰۰۰۰۰۰۰
شرکت پتروشیمی خوزستان	۲۶۰۰۰۰۰۰۰۰۰	٪۷۰	۲۵۲۰۰۰۰۰۰۰۰
شرکت پتروشیمی بوعلی سینا	۵۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰	٪۷۰	۳۵۰۰۰۰۰۰۰۰۰
شرکت پتروشیمی تندگوپان	۵۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰	٪۷۵	۳۷۵۰۰۰۰۰۰۰۰
شرکت پتروشیمی اروند	۴۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰	٪۷۹	۳۱۶۰۰۰۰۰۰۰۰
شرکت مدیریت توسعه صنایع پتروشیمی	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰	٪۱۰۰	۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰
شرکت بازرگانی پتروشیمی	۲۵۰۰۰۰۰۰۰۰۰	٪۴۵	۱۱۲۴۸۰۰۰۰۰۰
شرکت پتروشیمی بین الملل	۸۰۰	٪۱۰۰	۸۰۰
شرکت عملیات غیر صنعتی	۲۱۷۵۵۸۰۰۰	٪۱۰۰	۲۱۷۵۵۸۰۰۰
شرکت عملیات غیر صنعتی بازارگاد	۲۵۲۸۵۰۰۰	٪۱۰۰	۲۵۲۸۵۰۰۰
شرکت ره آوران قنون جنوب	۵۰۰۰	٪۱۰۰	۵۰۰۰

مزیت های رقابتی شرکت

عمده ترین مواردی که جزء مزیت های شرکت بشمار می آید و می تواند منجر به رشد بیشتر شرکت شود به شرح زیر است :

- ✓ وجود طرح های توسعه مجتمع ها که به اتمام رسیدن آنها می تواند اثرات مطلوبی بر شرکت داشته باشد.
- ✓ تولید محصولات پتروشیمی جدید در مجتمع ها با توجه به نیاز بازار
- ✓ قرار داشتن مجتمع های پتروشیمی هلدینگ در مناطقی با دسترسی آسان به خوراک و منابع اولیه موردنیاز
- ✓ تمرکز مجتمع های پتروشیمی هلدینگ در حاشیه خلیج فارس و در نتیجه دسترسی آسان به مبادی ورودی و خروجی کالا و همچنین محصولات و مواد اولیه موردنیاز
- ✓ اصلاح و بهبود مداوم تکنولوژی های تولید
- ✓ در اختیار داشتن نیروی انسانی متخصص و کآمد که توانایی لازم جهت راه اندازی و بهره برداری طرح های مختلف را دارا می باشند.
- ✓ وجود بازارهای رو به رشد داخلی و خارجی که می تواند زمینه صادرات محصولات و سهم مشارکت بازار در منطقه را افزایش دهد.

ریسک های شرکت

ریسک ناشی از رقابت در صنعت

هم اکنون در عرصه بین المللی شرکت ملی صنایع پتروشیمی با رقبای قدرتمندی همچون SABIC عربستان مواجه است . در آخرین رده بندی ۱۰۰ شرکت برتر شیمیایی جهان ، SABIC در رده هفتم و شرکت ملی صنایع پتروشیمی در رده ۴۵ جهان قرار گرفته است که با افزایش ظرفیت واحدهای جدید در سطح جهان می تواند به کاهش صادرات نیز بیانجامد.

ریسک خوراک

نوسانات قیمت نفت ، محصولات نفتی و گاز طبیعی یکی از ریسک های مهم این صنعت است . هم اکنون گاز مصرفی به عنوان سوخت با قیمت ۷۰۰ ریال در هر متر مکعب و گاز شیرین مصرفی به عنوان خوراک با قیمت ۱۴۵۰ ریال در هر متر مکعب به مجتمع ها تحویل می شود اما پس از خصوصی سازی امکان افزایش قیمت خوراک گاز طبیعی مصرفی مجتمع ها وجود دارد . از سویی دیگر با توجه به اینکه بخش زیادی از

خوراک واحدها در شرکتهای خود مجتمع تولید می شود در صورت مواجه شدن شرکتهای پتروشیمی بالادستی با کمبود خوراک ، تولید در حلقه های بعدی زنجیر و مجتمع های پایین دستی نیز کاهش می یابد.

ریسک نوسانات نرخ ارز

از آنجا که بیش از ۵۰ درصد فروش هلدینگ بصورت صادراتی می باشد و از سویی دیگر بخش عمده ی منابع مالی مورد نیاز جهت اجرای طرح های توسعه به صورت ارزی می باشد لذا افزایش نرخ ارز از سویی منجر به افزایش هزینه اجرای طرح و یا هزینه بازپرداخت وام ها و از سوی دیگر افزایش درآمد فروش صادراتی می گردد.

ریسک کشوری و تکنولوژی

با توجه به شرایط تحریم شرکت ملی صنایع پتروشیمی در جهت تامین سوخت مورد نیاز کشور متعهد به تولید درصدی از بنزین و گازوئیل مورد نیاز کشور است که در حال حاضر مجتمع های پتروشیمی بندرامام ، برزویه و بوعلی قسمتی از این تعهدات را تولید و به شرکت پخش و پالایش تحویل می دهند. قیمت فروش این تعهدات نسبت به محصولات اصلی شرکت ها بر میزان سودآوری شرکت تاثیر گذار است . از سویی دیگر بخشی از تکنولوژی و تجهیزات مربوط به طرح های توسعه و موادشیمیایی و کاتالیستی از طریق شرکت های خارجی تامین می شود که در صورت تشدید تحریم ها دشواری هایی را به همراه خواهد داشت. از سایر ریسک های مرتبط به موارد زیر می توان اشاره نمود:

هدفمند کردن یارانه ها با توج به طرح تحول و افزایش هزینه ی انرژی در واحدهای تولیدی
تحریم های بین المللی در بخش های مالی ، کشتیرانی ، بیمه ، ...
توانایی اندک در جذب سرمایه گذاری خارجی به دلیل تهدیدهای ناشی از تحریم

قراردادهای مهم

قرارداد انتقال تعهدات ، بدهی ها و مطالبات شرکت ملی صنایع پتروشیمی به هلدینگ خلیج فارس حاوی مطالب مهمی است که یک جانبه بودن آن از این لحاظ که طرف قرارداد یک شرکت دولتی است قابل درک است .

قراردادهای مهم مربوط به شرکت مادر به شرح زیر است:

الف - قرارداد انتقال کلیه تعهدات، بدهی‌ها و مطالبات شرکت ملی صنایع پتروشیمی مرتبط با شرکت‌های زیرمجموعه که به شرح ماده‌ی ۴ قرارداد موصوف در تاریخ ۱۳۹۰/۷/۱۹ بین شرکت ملی صنایع پتروشیمی و شرکت صنایع پتروشیمی خلیج فارس و شرکت‌های زیرمجموعه منعقد و مبادله گردیده است. به موجب این قرارداد هلدینگ خلیج فارس منعقد گردیده است:

۱- نسبت به بازپرداخت کامل اصل و فرع و اقساط وام‌های ارزی و ریالی دریافتی شرکت‌های زیرمجموعه از بانکها و موسسات داخلی و خارجی اعم از مستقیم یا غیر مستقیم که با تضمین شرکت ملی صنایع پتروشیمی صورت گرفته، اقدام نماید.

همچنین آزادسازی وثایق و استرداد تضامین شرکت ملی صنایع پتروشیمی با حق واگذاری کامل و غیر قابل رجوع حق وثیقه‌گذاری قراردادی صادراتی محصولات تولیدی شرکت‌های زیرمجموعه تا تسویه‌ی کامل تسهیلات دریافتی و بازپرداخت اصل و فرع تسهیلات تعهد شده است.

۲- نسبت به ایفای به موقع تعهدات و پرداخت کامل اصل و فرع اقساط وام‌های ارزی و انجام تعهدات شرکت ملی صنایع پتروشیمی در رابطه با تعهدات، اعتبارات، کارمزد و سود متعلقه، جرایم و غیره در سررسید متعهد می‌گردد.

ب - قرارداد تضمین و ترهین اموال شرکت صنایع پتروشیمی خلیج فارس و شرکت‌های زیرمجموعه آن نزد شرکت ملی صنایع پتروشیمی جهت بازپرداخت به موقع تعهدات و بدهی‌ها در سررسیدها و جبران خسارات مربوطه برابر نرخ‌های معمول توسط شرکت صنایع پتروشیمی خلیج فارس منعقد فی مابین شرکت صنایع پتروشیمی خلیج فارس و شرکت ملی صنایع پتروشیمی و شرکت‌های زیرمجموعه شرکت هلدینگ خلیج فارس.

ج - اعطای حق وکالت بلاعزل به شرکت ملی صنایع پتروشیمی توسط شرکت صنایع پتروشیمی خلیج فارس جهت اعمال هرگونه اقدام قانونی جهت استیفای طلب دولت از شرکت صنایع پتروشیمی خلیج فارس و شرکت‌های زیر مجموعه و وابسته در صورت عدم انجام تعهدات فوق .

شایان ذکر است قراردادهای مهم شرکت‌های زیرمجموعه در پیوست ۳، ذیل هر شرکت توضیح داده شده است.

پایان قسمت اول